

ПРИНЦИПИ ВІДБОРУ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АУДИТИВНИХ УМІНЬ СТАРШОКЛАСНИКІВ В УМОВАХ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

У статті розглянуто загальні вимоги до аналізу навчальних матеріалів, встановлено особливості відбору та організації аудіотекстів. Запропоновано групу принципів відбору публіцистичних текстів для формування аудитивних умінь старшокласників в умовах профільного навчання. З'ясовано, що придатними для навчання аудіювання старшокласників є автентичні тексти, які відображають умови реального життя носіїв мови, мають пізнавальну та інформативну цінність, є доступними і враховують потреби та інтереси школярів.

Постановка проблеми. Підвищення вимог до процесу навчання іноземних мов (ІМ) у загальноосвітніх навчальних закладах з метою формування в учнів умінь спілкуватися на міжкультурному рівні сприяло залученню до навчального процесу публіцистичних текстів (ПТ). ПТ розглядаються нами як ефективний засіб для забезпечення навчального процесу екстралінгвістичною та лінгвістичною інформацією про життя країни, мова якої вивчається. Їх використання забезпечує розвиток умінь учнів сприймати на слух інформацію з подальшим її розумінням в умовах близьких до умов реального спілкування.

Оскільки в своєму дослідженні ми використовуємо автентичні ПТ, що характеризуються певними труднощами у сприйнятті та розумінні в силу їх наближеності до реальних умов мовлення, для досягнення максимальної ефективності навчання аудіювання ПТ необхідно створити науково обґрунтовану методику навчання, на основі взаємодії чотирьох видів мовленнєвої діяльності. Створення методики навчання аудіювання старшокласників в умовах профільного навчання, передусім, вимагає вивчення проблем, пов'язаних з принципами відбору навчального матеріалу та вимогами до нього.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У сучасній методиці навчання ІМ розроблено концептуальні основи щодо викладання ІМ в середній школі (П. О. Бех, Л. В. Биркун), здійснено низку науково-методичних досліджень з питань створення вимог до навчальних текстів (Є. М. Верещагін і В. Г. Костомаров, Є. В. Носонович і Р. П. Мільруд, Н. В. Єлукіна, С. А. Захарова, Є. В. Мусницька, С. К. Фоломкина, В. Хатчінсон (W. Hutchinson), Томлінсон (Tomlinson), розроблено критерії відбору автентичних текстів: наукових (С. О. Китаєва, О. С. Можаяєва), публіцистичних (А. Н. Богомолів, Л. В. Фарисенкова, П. Сандерсон (P. Sanderson) та технології їх аналізу (І. Літтлджон (E. Littlejohn). Проте, незважаючи на, здавалося б, вирішеність даної проблеми, питання про принципи відбору ПТ для навчання аудіювання учнів старшої школи в умовах профільного навчання все ще залишається невивченим, що й зумовлює **актуальність нашого дослідження**.

Як відомо, характер навчального матеріалу певною мірою обумовлює вибір тих чи інших вправ та прийомів роботи з ним, спрямованих на реалізацію мети навчання [1: 73]. Саме тому, відібрані з метою навчання аудіювання ПТ повинні мати певні властивості, які за своїм характером сприяють формуванню в учнів навичок та вмінь в даному виді мовленнєвої діяльності. Отже, **мета нашої статті** полягає у визначенні принципів відбору ПТ як навчального матеріалу для формування в учнів навичок та вмінь в аудіюванні. Для досягнення нашої мети потрібно вирішити такі **завдання**: 1) розглянути існуючі схеми визначення та відбору навчального матеріалу; 2) описати загальні вимоги до аналізу навчального матеріалу та 3) відібрати такі аспекти аналізу навчальних матеріалів, які стануть фундаментом для визначення принципів відбору ПТ.

Виклад основного матеріалу. Розв'язання питання про відбір навчального матеріалу залежить від того, який спосіб розробки матеріалу покладено в його основу. Зарубіжними методистами було розроблено три способи відбору навчального матеріалу: оцінювання, що полягає у відборі матеріалів із вже існуючих; розробка – створення власних матеріалів; адаптація, тобто спрощення матеріалів та їх пристосування до мети навчання [2].

З описаних вище способів другий та третій не підходять для забезпечення навчальними матеріалами старшокласників. Обираючи матеріал для навчання аудіювання, ми не можемо самостійно створювати аудіотексти, так як вони будуть позбавлені автентичності, яка дає можливість фонограмі відповідати умовам реального спілкування. Адаптація навчального матеріалу теж є неприйнятною, так як передбачається, що учні 11-х класів вже оволоділи базовими знаннями сприйняття й розуміння усного мовлення на слух. Таким чином, єдиний оптимальний шлях забезпечення учнів навчальним матеріалом полягає у відборі з автентичних текстів, призначених для носіїв мови, що стануть навчальними для учнів.

Щоб здійснити відбір навчальних матеріалів, варто провести їх аналіз. Е. Літтлджон виокремлює такі аспекти аналізу навчального матеріалу [3: 182]: цілі навчальних матеріалів; принципи відбору навчальних матеріалів; принципи послідовної організації навчальних матеріалів; відповідність навчальних матеріалів темі; типи навчальної діяльності та їхній вплив на кінцевий результат навчального процесу (знання, здібності, вміння); роль учня, вчителя та матеріалів загалом [3: 183].

У даній схемі аналізу навчального матеріалу враховані його різнобічні аспекти. Однак, в нашому дослідженні ми будемо спиратися лише на деякі аспекти, що є актуальними саме для нас. Так, наприклад, роль вчителя та учнів може враховуватися під час відбору і створення вправ та завдань. Цілі використання ПТ як

засобу навчання відповідають цілям навчання аудіювання учнів старшої школи [4-7]. Навчання аудіювання з використанням ПТ буде проводитися на окремих заняттях за створеною нами програмою, в основу якої покладено врахування тем ситуативного спілкування, запропонованих Програмою МОН України. Ми поділяємо думку Ю. І. Пассова, що знайомий зміст або зміст, який не відповідає інтересам учнів, сприймати нецікаво; той матеріал, де усе знайоме або чуже, – зрозуміти важко чи навіть неможливо. Він підкреслює, що для навчання аудіювання потрібен оптимальний варіант, який подає матеріал "на межі труднощів" і активізує антиципацію змісту [8: 96]. Тому, при відборі ПТ для навчання аудіювання варто орієнтуватися на тексти, які, з одного боку, дають можливість розширювати та поглиблювати знання учнів у різних напрямках, зокрема і тих, що стосуються суспільного життя та проблем, що існують в ньому, а з іншого – відповідати їх інтересам та вподобанням, бути актуальними та цікавими.

Відповідно, в аналізі ПТ для навчання аудіювання ми будемо керуватися такими складовими даної схеми: принципами відбору навчальних матеріалів та принципами послідовної організації навчальних матеріалів [3: 183].

Спираючись на аналіз методичної літератури щодо вимог до мовленнєвого матеріалу та вивчивши екстралінгвістичні та лінгвістичні особливості ПТ, що є в нашому розпорядженні, вважаємо за доцільне розглянути такі принципи відбору ПТ для формування вмінь та навичок в аудіюванні: автентичність ПТ (наявність яскраво вираженого етнокультурного контексту); автентичність звукового оформлення текстового матеріалу; інформативність; наявність проблемної ситуації; посиленість; послідовна організація навчальних матеріалів.

Розглянемо, як може відбуватися відбір ПТ за запропонованими нами критеріями.

Принцип автентичності ПТ. Більшість авторів визначають автентичний текст як будь-який текст (в нашому дослідженні публіцистичний), що не був створений в навчальних цілях, тобто, текст породжений носіями мови в звичайних умовах, адресований конкретній аудиторії і призначений для передачі конкретної інформації, тобто, для виконання комунікативної функції (К. Морроу (K. Morrow), К. Уоллес (C. Wallace), Дж. Ярмер (J. Yarmer), Р. К. Скарцелла (R. C. Scarcella), Д. Уілкінс (D. Wilkins)). Автентичні ПТ являють собою уривки з радіопередач, репортажі з місця події, інтерв'ю з відомими людьми, огляди новин чи коментарі суспільних подій.

У старших класах середньої школи доцільним є формування в учнів навичок та вмінь сприймання на слух матеріалу, який не лише відображає ситуації реального спілкування, а й сприяє формуванню в них відношень до соціальної дійсності, естетичного смаку, суспільної думки, шляхом обговорення нагальних соціальних, політичних чи культурологічних проблем. Таким матеріалом можуть слугувати автентичні публіцистичні тексти, які повною мірою передають менталітет країни, мова якої вивчається, демонструють норми мовної поведінки та показують авторську індивідуальність.

Крім того, врахування даного принципу має на меті відбір таких ПТ, які, виступаючи сховищем для тієї чи іншої інформації, містять також певні відомості соціокультурного характеру, які, в силу своєї специфіки, можуть підлягати, в процесі навчання, когнітивній та емоціональній обробці. Метою такої обробки є виявлення комунікативних намірів та мотивів представників іншого лінгвокультурного суспільства, які потенційно спроможні стати партнерами по міжкультурному спілкуванню (А. Н. Богомолов, Л. М. Орбодоева, В. В. Сафонова та ін.). Культуровідповідність ПТ являє собою можливість для засвоєння системи національно-культурних понять та відображеного в текстах фактологічного матеріалу, що розкриває специфіку культури країни, мова якої вивчається [9: 17].

Володіючи соціокультурним та естетичним потенціалом, ПТ дають можливість учням розвивати комунікативні уміння, обговорювати актуальні проблеми, відстоюючи свою думку з її чіткою аргументацією, формувати громадську думку, аналізувати події життя людей, висловлювати своє ставлення до них, знаходити рішення проблем суспільства, поглиблювати знання з історії та культурної спадщини життя людей країн, мова яких вивчається [10: 54].

На користь застосування автентичних ПТ у звукозапису свідчить наступне: використання штучних, спрощених аудіотекстів може згодом спричинити труднощі при переході до розуміння текстів, взятих із "реального життя"; адаптований ПТ втрачає характерні ознаки аудіотексту як особливої одиниці комунікації, позбавлений авторської індивідуальності, національної специфіки; автентичні ПТ різноманітні за тематикою та жанровою приналежністю, що викликає інтерес в учнів; автентичні ПТ ілюструють функціонування мови в формі, прийнятій її носіями і в природному соціальному контексті.

Принцип автентичності звукового оформлення текстового матеріалу. Важливу роль в досягненні сприйняття публіцистичного аудіотексту відіграє його звукове оформлення. Так, репортаж з місця подій, чи коментар футбольного матчу / концерту, інтерв'ю з відомою людиною супроводжуються різними звуками, шумом, що відбуваються на задньому плані, що і створює в учнів враження оригінальності аудіотексту. Автентичність структури, змісту та звукового оформлення публіцистичних аудіотекстів сприяє підвищенню мотивації учнів і створює умови для найефективнішого занурення в мовне середовище [10: 57]. Однак, поряд із відтворенням умов реального спілкування звуковий супровід публіцистичного аудіотексту може спричинити труднощі в його розумінні. Найпоширенішими труднощами є незвичний ритм, часте використання вигуків, повторів, ввічливих форм перепитування та ін. Також, наприклад, в інтерв'ю можуть бути задіяні декілька людей, які говорять в різних регістрах, з різним акцентом і, навіть, нечіткою артикуляцією, різноманітною дикцією [11]. Під час репортажу чи коментаря учні можуть чути голоси інших людей, незадіяних в процес мовлення, що теж може відволікати їх від сприйняття основного повідомлення. Тому, при відборі автентичних ПТ учитель повинен враховувати труднощі сприйняття та особливості пред'явлення і при необхідності давати установки на розуміння, спираючись на ступінь підготовки учнів, їхні вміння та навички [11].

Принцип інформативності. Одна з головних цілей створення будь-якого тексту – повідомлення інформації. Загальна кількість інформації, що міститься в тексті, – це його інформаційна насиченість. Об'єм інформації в тексті визначається через загальнотекстову категорію інформативності. *Інформативність* трактується І. Р. Гальперіним як одна з основних конститутивних категорій тексту [12: 27]. Інформативність тексту визначається не абсолютною кількістю інформації, що міститься в тексті, а лише тією смисловою інформацією, яка, скоріш за все, стане надбанням реципієнта [13: 85].

За твердженням Ю. О. Шерковіна першочергове значення для ефективності масової комунікації мають новизна та практична корисність тексту [14: 39]. Відповідно, "інформативність тексту – це міра його смислової новизни для читача, яка знаходиться в темі і авторській концепції" [14: 41].

Міра інформативних якостей тексту може знижуватися або зростати. Так, інформативність знижується, якщо інформація повторюється, і, навпаки, вона підвищується, якщо текст несе максимально нову інформацію [15: 136].

Спираючись на вищеописані положення, ми розглядаємо інформативність ПТ з точки зору новизни та практичної корисності інформації, що міститься в них. Нова інформація сприяє збагаченню рівня знань учнів, а також, формуванню умінь розуміти будь-яку нову комбінацію знайомого матеріалу у новій ситуації. Таким чином, зберігається принцип наступності і створюється опора на інтерес, сформований на попередніх етапах навчання, розвивається механізм антиципації та збуджується інтерес до нової інформації [8]. Під практичною корисністю тексту розуміємо її практичну цінність, а саме, можливість використання інформації тексту в інших сферах діяльності учнів.

Отже, принцип інформативності в межах даного дослідження характеризується кількістю та практичністю нової інформації, що міститься в ньому. Врахування цього принципу при відборі ПТ для навчання аудіювання забезпечує особистісну значущість отриманої інформації для учнів та стимулює їх до подальшої пізнавальної діяльності.

Принцип наявності проблемної ситуації, що стимулює учнів до рефлексії інформації, яка міститься в ПТ. Врахування даного критерію припускає, що зміст ПТ повинен відображати конкретну проблемну ситуацію, яка дозволяє в процесі навчання реалізувати діяльнісний підхід, оптимізуючи формування та вдосконалення мовних і мовленнєвих навичок та умінь в процесі вирішення проблемних задач. Являючи собою мовну та концептуальну картини світу, дана інформація може служити, в процесі комунікації в навчальних умовах, джерелом вивчення та рефлексії, яка, в свою чергу, розглядається як один із найважливіших факторів, що сприяє формуванню міжкультурної компетенції. При цьому, відбувається глибше ознайомлення учнів з іншомовною культурою на фоні її порівняння з рідною, що є мотиваційним фактором когнітивної діяльності учнів у процесі оволодіння ІМ.

На думку вчених, рефлексія стимулює активізацію вже існуючого в учня досвіду в зв'язку з пізнанням нових концептів і тим самим забезпечує його новими знаннями і способами діяльності, що є адекватними для участі в тих чи інших комунікативних ситуаціях [9: 16]. Значення цього критерію полягає ще в тому, що розвиток рефлексії призводить до самопізнання, формування в учнів установки на самоконтроль і самоорганізацію, формування творчих здібностей особистості учня в плані збагачення її культурного та комунікативного досвіду.

Принцип посиленості полягає в доступності мовного матеріалу за змістом та характером висловлювання. Незважаючи на те, що ми навчаємо аудіювання учнів старшої школи, які вже, здавалося б, оволоділи всіма необхідними для сприйняття повідомлень на слух мовними засобами, не кожен ПТ у звукозапису можна використовувати для навчання аудіювання. Занадто легкий за змістом текст призведе до примітивізації процесу навчання, втрати інтересу учнів, а занадто важкий, непосильний текст – до швидкого стомлювання, втрати мотивації. Найкраще сприймаються на слух аудіотексти, в яких здійснюється послідовний виклад матеріалу, гірше ті, в яких логічні зв'язки між окремими фактами нестійкі, допускається їх перестановка. При відборі ПТ для навчання аудіювання варто враховувати їх градацію за рівнем складності змісту – від легких монологічних висловлювань (коментар, репортаж), до складніших (інтерв'ю, дискусія, обговорення).

Посильність ПТ за характером мовного матеріалу забезпечується за умови розуміння лексичного, граматичного та синтаксичного оформлення висловлювань. Незнайомі лексика в аудіотексті не повинна перевищувати 3 % від усього матеріалу і не може представляти ключові слова та фрази [16: 56]. Граматичні явища повинні бути знайомими учням, або ж такими, що будуть доступними в розумінні через інтерференцію мови. Однак, відібрати ПТ, що повністю відповідали б рівню знань учнів, практично неможливо. Використання автентичних ПТ передбачає наявність незнайомих слів та граматичних конструкцій, з якими доцільно ознайомлювати учнів на передтекстовому етапі навчання аудіювання.

Важливу роль для розуміння аудіотексту відіграє обсяг мовлення. Великі аудіотексти стомлюють учнів і частина інформації втрачається, оскільки інформаційна насиченість текстів є дуже високою, що, в свою чергу, створює додаткові труднощі, пов'язані зі сприйняттям та переробкою великої кількості фактів за невеликий термін прослуховування. Ми поділяємо точку зору тих методистів (Н. І. Гез, Н. В. Єлукіна, С. В. Мусницька та інші), які вважають, що починати навчання аудіювання варто з невеликих за обсягом, завершених за змістом фрагментів чи текстів (1-2 хв., 900 друкованих знаків), збільшуючи в подальшому тривалість їх звучання до 3-4 хв. (2000 друкованих знаків). Тому, врахування принципу посиленості передбачає ретельний відбір ПТ із невеликим об'ємом звучання та доступним для сприйняття учнів мовним матеріалом.

Принцип послідовної організації ПТ впливає з попередніх принципів, і полягає в поетапному формуванні вмінь та навичок учнів старшої школи в аудіюванні. Відповідно процес навчання варто починати з текстів, які згідно з виділеними нами критеріями, є найлегшими для сприйняття з подальшим їх ускладненням, адже

усвідомлення мовленнєвого прогресу є дуже важливим і дає учням особливе відчуття задоволення та сприяє підвищенню мотивації. Крім того навчання аудіювання ПТ варто організувати так, щоб учні сприймали мовлення на фоні шумів, починаючи з найпростіших, і закінчуючи такими, що імітують умови реального спілкування. Таким чином, відбір ПТ повинен проходити по лінії поступового ускладнення, що знаходить своє вираження в послідовній організації навчального матеріалу [1: 86].

Висновки. Підсумовуючи викладене вище, зазначимо, що придатними для навчання аудіювання учнів старшої школи є автентичні ПТ, відібрані з урахуванням їх потреб та інтересів, відображають умови реального життя носіїв мови, мають інформативну та пізнавальну цінність, є доступними за мовними характеристиками, обсягом повідомлення (2-4 хв.), а також демонструють автентичність оформлення мовного матеріалу.

Перспективу дослідження ми вбачаємо у відборі відповідних аудіотекстів і створенні на їх основі системи вправ для навчання аудіювання старшокласників в умовах профільного навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Сіваченко О. О. Навчання аудіювання англомовних драматичних творів студентів старших курсів мовних спеціальностей : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / О. О. Сіваченко. – Київ, 2009. – 283 с.
2. Hutchinson T. English for Specific Purposes : A learning-centered approach / T. Hutchinson, A. Waters. – Glasgow : CUP, 1987. – 183 p.
3. Littlejohn A. The analysis of language teaching materials : inside the Trojan horse / A. Littlejohn // Materials Development in Language Teaching. – Cambridge : CUP, 1998. – 190–216 p.
4. Бех П. О. Концепція викладання іноземних мов в Україні / П. О. Бех, Л. В. Биркун // Іноземні мови. – 1996. – № 2. – Київ – С. 3–8.
5. Биркун Л. В. Комунікативні методи та матеріали для викладання англійської мови / Л. В. Биркун ; [перекл. і адапт.]. – Oxford : Oxford University Press, 1998. – 49 с.
6. Биркун Л. В. Соціальний контекст і проектування мети шкільних мовних програм / Л. В. Биркун // Соціально-політичні та правові проблеми формування особистості і держави : [зб. наукових праць за матеріалами науково-практичної конференції]. – Хмельницьк, 23-24 жовтня 1997. – С. 161–164.
7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua>.
8. Пассов Е. И. Основы коммуникативной методики обучения иностранным языкам / Е. И. Пассов. – М. : Русский язык, 1989. – 276 с.
9. Богин Г. И. Индивидуация по речовому жанру в системе действий языковой личности / Г. И. Богин // Языковая личность : жанровая речевая деятельность. – Волгоград : Перемена, 1998. – С. 16–18.
10. Захарова О. Ю. Обучение аудированию аутентичных текстов-интервью учащихся старших классов школ с углубленным изучением английского языка : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / О. Ю. Захарова. – Сыктывкар, 2009. – 192 с.
11. Кулиш Л. Ю. Психолінгвістическі аспекти восприятія усної іноязычної речі / Л. Ю. Кулиш. – К. : Вища школа, 1982 – 208 с.
12. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования / И. Р. Гальперин. – М. : Наука, 1981. – 136 с.
13. Дридзе Т. М. Язык и социальная психология / Т. М. Дридзе. – М. : Высшая школа, 1980. – 224 с.
14. Шерковин Ю. А. Смысловое восприятие сообщения в условиях массовой коммуникации / Ю. А. Шерковин ; [под ред. Т. М. Дридзе, А. А. Леонтьева]. – М. : Наука, 1976. – 264 с.
15. Новоградська-Морська Н. А. Відбір англомовної телевізійної інформації для навчання аудіювання студентів економічних спеціальностей / Н. А. Новоградська-Морська // Вісник КНЛУ. Серія "Педагогіка та психологія". – К. : Вид. центр КНЛУ, 2005. – Вип. 8. – С. 133–139.
16. Коккота В. А. Лингводидактическое тестирование : [научно-теоретическое пособие] / В. А. Коккота. – М. : Высшая школа, 1989. – 123 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Sivachenko O. O. Navchannia audiiuvannia anglomovnykh dramatychnykh tvoriv studentiv starshykh kursiv movnykh spetsial'nostei [Teaching of English Dramatic Texts Listening for the Students of Last Years of Studies of Linguistic Faculties] : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / O. O. Sivachenko. – Kyiv, 2009. – 283s.
2. Hutchinson T. English for Specific Purposes : A learning-centered approach / T. Hutchinson, A. Waters. – Glasgow : CUP, 1987. – 183 p.
3. Littlejohn A. The analysis of language teaching materials : inside the Trojan horse / A. Littlejohn // Materials Development in Language Teaching. – Cambridge : CUP, 1998. – 190–216 p.
4. Bekh P. O. Kontseptsiia vykladannia inozemnykh mov v Ukraini [Concept of Teaching Foreign Languages in Ukraine] / P. O. Bekh, L. V. Byrkun // Inozemni movy [Foreign Languages]. – 1996. – № 2. – Kyiv. – S. 3–8.
5. Byrkun L. V. Komunikatyvni metody ta materialy dlia vykladannia angliiskoi movy [Communicative Methods and Materials for English Teaching] / L. V. Byrkun ; [perekl. ta adapt. L. V. Byrkun]. – Oxford : Oxford University Press, 1998. – 49 s.
6. Byrkun L. V. Sotsial'nyi kontekst i proektuvannia mety shkil'nykh movnykh program [Social Context and Purpose Projection of School Language Programmes] / L. V. Byrkun // Sotsial'no-politychni ta pravovi problemy formuvannia osobystosti i derzhavy [Social Political and Legal Problems Forming the Personality and State] : [zb. naukovykh prats' za materialamy naukovo-praktychnoi konferentsii]. – Khmelnyts'k, 23-24 zhovtnia 1997. – S. 161–164.
7. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.mon.gov.ua>.
8. Passov E. I. Osnovy kommunikativnoi metodiki obuchenii inostrannym yazykam [Basis of Communicative Methods of Teaching Foreign Languages] / E. I. Passov. – M. : Russkii yazyk, 1989. – 276 s.
9. Bogin G. I. Individuatsiia po rechevomu zhanru v sisteme deistvii yazykovoii lichnosti [Individuation on Speech Genre in the System of Actions of the Speech Personality] / G. I. Bogin // Yazykovaia lichnost' : zhanrovaia rechevaia deiatelnost' [The Lingual Personality : Genre Speech Activity]. – Volgograd : Peremena, 1998. – S. 16–18.

10. Zakharova O. Yu. Obuchenie audirovaniu autentichnykh tekstov-interv'iu uchashchikhsia starshykh klassov shkol s uglublennym izucheniem angliiskogo yazyka [Teaching of Listening Authentic Texts-Interviews for the Pupils of the Secondary Schools with the Intensive Learning of English]: diss. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / O. Yu. Zakharova. – Syktyvkar, 2009. – 192 s.
11. Kulish L. Yu. Psikholingvisticheskie aspekty vospriiatiia ustnoi inoiazychnoi rechi [Psychological Aspects of Apprehension of Oral Foreign Language] / L. Yu. Kulish. – K. : Vyshcha shkola, 1982. – 208 s.
12. Gal'perin I. R. Tekst kak ob'ekt lingvisticheskogo issledovaniia [Text as an Object of the Linguistic Study] / I. R. Gal'perin. – M. : Nauka, 1981. – 136 s.
13. Dridze T. M. Yazyk i sotsial'naia psikhologiya [Language and Social Psychology] / T. M. Dridze. – M. : Vysshaia shkola, 1980. – 224 s.
14. Sherkovin Yu. A. Smyslovoe vospriiatiie soobshcheniia v usloviakh massovoi kommunikatsii [Semantic Perception of the Message in the Mass Communication] / Yu. A. Sherkovin ; [pod. red. T. M. Dridze, A. A. Leont'eva]. – M. : Nauka, 1976. – 264 s.
15. Novograds'ka-Mors'ka N. A. Vidbir anglomovnoi televiziinoi informatsii dlia navchannia audiiuvannia studentiv ekonomichnykh spetsial'nostei [Selection of English Television Information for Teaching Listening Comprehension for the Students of Economic Faculties] / N. A. Novograds'ka-Mors'ka // Visnyk KNLU. Seriiia "Pedagogika ta psykholohiia" [KNLU Journal. Series "Pedagogy and Psychology"]. – K. : Vyd. tsentr KNLU, 2005. – Vyp. 8. – S. 133–139.
16. Kokkota V. A. Lingvodidakticheskoe testirovanie [Lingvodidactic Testing] : [naucho-teoreticheskoe posobie] / V. A. Kokkota. – M. : Vysshaia shkola, 1989. – 123 s.

Матеріал надійшов до редакції 27.03. 2012 р.

Заболотная М. И. Принципы отбора публицистических текстов для обучения аудированию старшеклассников в условиях профильного обучения.

В статье рассмотрены всеобщие требования к анализу учебных материалов, установлены особенности отбора и организации аудиотекстов. Предложена группа принципов отбора публицистических текстов для формирования аудитивных умений старшеклассников в условиях профильного обучения. Определено, что пригодными для обучения аудированию старшеклассников есть аутентичные тексты, которые отображают условия реальной жизни носителей языка, имеют познавательную и информативную ценность, доступны и учитывают потребности и интересы учеников.

Zabolotna M. I. Selection Principles of Publicistic Texts for Teaching Pupils Listening Comprehension Skills in the Terms of the Specialized Education.

The article examines general demands to the analysis of teaching materials, determines peculiarities of selection and organization of auditive texts. The group of principles of publicistic texts selection for the formation of pupils' auditive skills is suggested. It is defined that authentic texts which show the real life of native speakers, have cognitive and informative value, are accessible and take into account pupils' needs and interests are suitable for teaching pupils listening comprehension skills.